

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Folkrättskommittén
(Fö 2007:06)

Dir.
2008:154

Beslut vid regeringssammanträde den 18 december 2008

Sammanfattning av uppdraget

Folkrättskommittén ska föreslå de författningsändringar som krävs för att möjliggöra en svensk ratificering av tilläggsprotokoll III till Genèvekonventionerna om antagande av ytterligare ett kännetecken. Kommittén ska även göra en översyn av lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m. och föreslå lämpliga ändringar. Översynsarbetet ska genomföras med utgångspunkt från förslagen i Ds 1993:59 Översyn av lagen om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar och för civilförsvarets internationella kännetecken.

Bakgrund

Folkrättskommittén

Regeringen beslutade den 19 september 2007 kommittédirektiv Folkrätten i väpnad konflikt – en översyn av hur den internationella humanitära rätten har genomförts i Sverige (dir. 2007:134). Med stöd av regeringens bemyndigande förordnande chefen för Försvarsdepartementet kommittéledamöter i november 2007. Kommittén, som antagit namnet Folkrättskommittén, har bl.a. till uppgift att kartlägga de folkrättsliga regler som gäller för väpnade konflikter, ockupation och neutralitet, och som Sverige är bundet av. Folkrättskommittén ska enligt

direktiven redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2010 och ett delbetänkande med förteckning över för Sverige gällande internationella humanitärrättsliga konventioner och deras genomförande i Sverige ska redovisas senast den 1 april 2009.

Tilläggsprotokoll III

Statsparterna till Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949 antog den 8 december 2005 ett tredje tilläggsprotokoll om ytterligare ett kännetecken (TP III). De kännetecken som erkänns i Genèvekonventionerna och 1977 års tilläggsprotokoll I och II nämligen det röda korset, den röda halvmånen samt röda lejonet och solen¹ kompletteras i TP III med den röda kristallen.

Syftet med den röda kristallen är att möjliggöra ett användande av kännetecknen på ett sätt som inte riskerar orsaka religiösa, politiska eller kulturella kopplingar och därmed urholka skyddsvärdet. Genom TP III är det möjligt att erkänna de föreningar vars stater inte godkänt röda korset eller röda halvmånen och ge dem tillträde till den internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen. Trots detta syfte kom Mellanösternkonflikten att genomsyra omröstningen av TP III som, till skillnad från tidigare tilläggsprotokoll, inte kunde antas genom konsensus utan togs genom majoritetsbeslut. Sverige undertecknade TP III den 30 mars 2006. TP III trädde i kraft den 14 januari 2007.

Lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m.

I enlighet med Genèvekonventionerna och tilläggsprotokoll I och II är det röda korset, den röda halvmånen samt röda lejonet och solen internationellt erkända kännetecken för den militära och den civila sjukvården i väpnad konflikt. Kännetecknen får även användas av Internationella rödakorskommittén – ICRC, Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen och de

¹ Röda lejonet och solen användes tidigare av Iran. Kännetecknet används inte längre men omfattas fortfarande av Genèvekonventionernas och tilläggsprotokollens bestämmelser.

nationella rödakors- respektive rödahalvmåneföreningarna, de senare i enlighet med respektive lands lagstiftning och i enlighet med de principer som fastställs av de internationella rödakors- och rödahalvmånekonferenserna. Även andra kan i enlighet med nationell lag och efter uttryckligt medgivande från den nationella röda kors- eller rödahalvmåneföreningen få använda kännetecknet.

Bestämmelser om skydd för internationella sjukvårdsbeteckningar m.m. finns i lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m.

I Justitiedepartementets promemoria Översyn av lagen om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar och för civilförsvarets internationella kännetecken (Ds 1993:59) föreslogs ett antal ändringar i lagen bl.a. med syfte att klargöra omfattningen av skyddet för kännetecknen och att öka möjligheterna till ingripanden i fall av missbruk. Vidare föreslogs införandet av bestämmelser avseende det internationella kännetecknet som enligt Haagkonventionen den 14 maj 1954 ska användas för att utmärka kulturminnesmärken och kulturföremål i händelse av väpnad konflikt m.m. samt för det internationella kännetecknet för anläggningar och installationer som innehåller farliga krafter i enlighet med artikel 56 i tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna.

Promemorian remissbehandlades och bereds i Regeringskansliet. Bland annat med hänsyn till remisskritiken och till den tid som förflutit sedan remitteringen finns behov av att ytterligare se över dessa frågor.

Uppdraget

Folkrättskommittén ska föreslå de författningsändringar som krävs för att möjliggöra en svensk ratificering av TP III.

Folkrättskommittén ska även göra en översyn av lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m. i de delar som inte har direkt anknytning till TP III. Kommittén ska i detta arbete behandla de frågor som tas upp i Ds 1993:59 och, med utgångspunkt från promemorians förslag,

föreslå de författningsändringar som kommittén bedömer lämpliga.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast i samband med redovisningen av kommitténs huvuduppdrag (dir. 2007:134).

Redovisning av delbetänkandet

Enligt dir. 2007:134 ska Folkrättskommittén senast den 1 april 2009 redovisa ett delbetänkande med förteckning över för Sverige gällande internationella humanitärrettsliga konventioner och deras genomförande i Sverige. Under kommitténs arbete med delbetänkandet, som omfattar fler dokument än rent humanitärrettsliga konventioner, har det framkommit att det internationella arbetet med att ta fram en humanitärrettslig manual för luftkrigföring, den s.k. Air and Missile Warfare Manual, kommer att avslutas under sommaren 2009. Med hänsyn till att det idag saknas modern och specifik humanitärrettslig reglering av luftkrigföring, samt den ökade roll luftstridskrafter spelar i dagens konflikter, är det angeläget att denna manual kan återges i Folkrättskommitténs delbetänkande. Tidpunkten för redovisning av delbetänkandet ska därför istället ske snarast möjligt efter det att luftkrigsmanualen är offentliggjord.

(Försvarsdepartementet)